

پاڑا ایرتسی -- فی ۲۸ ربیع الاول سنہ ۳۲۷ وفی ۶ نیسان سنہ ۳۲۵

جمعیت علمیہ اسلامیہ ناک ناشر افکاریدر

مدیر مسئول :	سر محرر :	صاحب امتیاز :
مشیخت مکتوبی قلعی خلفا سندن معمار زاده :	فاتح مجیز درسہ املرندن	فاتح مجیز درسہ املرندن
محمد علی	مصطفی صبری	شہری احمد رامز

نسخہ سی ۱ غروشددر

آبونہ اجرتی (پوستہ اجرتیہ برابر)

ممالک اجنبیہ ایچون :
۱۲,۶۰ فرانق
» ۶,۳۰

استانبول ولایات ایچون :
برسنہ لک ۶۰ غروش
القی آبلنی ۳۰ »

درج ایدلمان اوراق اعاده اولتماز

قادر مرزہ :

اکثر مقالاتہ ایات کریمہ واحادیث نبویہ درج ایدلمش بولندینی نظر اعتبارہ آلہرق رعایتسز لکده بولنلعمامسی
رجا اولنور .

درسعادت

بکر القندی مطبعہ سی — وزیرخان

یا قلاشه من. یارین جناب حقک دیوانده طوبیانه جقسکز. اوکا کوره حاضر لایکیز .

فورقک. اوفته دن که — اکر سز اوندن احتیاط ایدوب ده اجتناب ایتمز سکز — اوفته سزک ایچکز دن یالکز ظالم اولانلره اصابت ایتمز . یالکز مستحق اولانلر جزایه چاریلیمز. بلسکه هکیزه قذالی طوقونور. هیچ قباحتی اولمایانلرده ظالم لک نارینه یانارلر . بیلیمش اولاک ، ای مؤمنلرکه الله ذوالجلال حضرت تاینک عقاب و محازاتی پک شدتلیدر . بوضورته فتنهیه سبب اولان شیرلی برطرف ایدوب وقوعنه میدان ویرمه یکنرکه جناب حقک عذابنه استحقاق کسب ایلمه یه سکز .

دوشونیکز که سز ابتدای اسلامده آزمقدارده ایدیکیز. بولوندیکیز قطعه ده اعدانک کوزینه ضعیف کورونوردیکیز . دشمن مال و ملککزی آنمزین یغما و سزی اسیر و محو و هلاک ایلمه سندن قوقیوردیکیز . جناب حق دوشمندن کندیکری صیانت ایدمک مسکن و بلده احسان ایله دی. و سزه گندی نصرت و امداد ایله ده تقویت بخش ایتدی . حلال و طیب اوله رق رزق ده احسان ایله دی اومولورکه بونجه نعمت ربانیسه شکر ایدرسکز .

ای مؤمنلر :

الله تعالی به و حضرت رسوله خیانت ایتمه یکنر . والله تعالی نك سزده امانتی اولان هر نوع اشیا و امورو مسأله بیله خیانت ایتمه یکنر .

بیلکیز که . مالاریکیز . اولاد و عیالکیز فته در . شرع شریفه حقیله اویتمز سکز بونلرسزی آذر یروب فلاکته دوشورورلر . اکر سز الله تعالی نك رضاسنی اهل و عیاله ماله ترجیح ایدرسه کز نزد باریدن بویوک مکافات کورورسکز . بوطاعت و صداقتکزه مکافاة مالکزه برکت ، عالمکزه سعادت، دین و دنیا کزجه خیر و میمنت احسان اولونور .

اونلر عسکرلکه متعاق چوق شیریلر هر حالده اونلرک سوزنی طومتق دنیا من و آخرتمز ایچون بزه لازمدر . قصور ایدیا بیه دنیا ده و آخرته ضرری کوریلر . ملکتمز تملکده قایلر دشمنلرمن کولر . سونیر . الله تعالی حضرت تلی ملت و شریعت و مملکت و مشروطیت شرعیه مزک دشمنلرینی قهر ایتمسون . بزی ده جمله عسکر اولادلرمنله برابر هر درلو نعمت الهیه نه مظهر بیورسون .

ای ایکی کوزمک بیکی عسکر اولادلرمن الله رضا ایچون و ملکتمزک سلامتیچون سزه ویردیکمز بو نصیحتلری طوته چکنر شهیه من یوقدر . جلهیه قارشى یوزیکز آق اولسون آمین .

ای جماعت مسلمان :

حق سوزی ولوکه بر دیواره یازلمش اولسه بیله قبوله محبور و مأمورز . علی الخصوص رمزک کلام قسدمندن «نس صریح» و ایکی جهان سلطانی افندیمر حضرت تلی نك مبارک اغیزلرندن صدور ایدن «حدیث صحیح» اولورسه اطاعت جمله منه فرض اولور معاذ الله قارشى طور مق ایمانمزی تملکیه دوشورور

جنارب العالمینک قرآن کریمده «سورة انفال» ده یکریمی دوردنجی آیتدن یکریمی طوقوزنجی آیه قدر بیوردینی او امر قدسیه تفسیر لیه برابر شودر :

ای الله تعالی حضرت تلی نه ایمان ایدنلر .

ابدی حیات باغشلایه حق اولان احکام دینییه رسول اکرم حضرت تلی سزی دعوت ایله دیکی و قتده سز الله و رسولنک امرینی قبول و اجر اسنی تعهد ایدیکیز . سز بوامری کال اخلاصه قبوله میل شدید کوستر سه کز جناب حق انسان ایله قلبنک آرسنه نور توفیقی حائل و مانع قیله رق کفر و ضلالت و فاسد و سوسه لرله قلبه

باعث اولانلرک هر نوع تشبثاتی عظیم بر افاق مسامحه من ، سکوتمز و یا خود اغسال اولونورق آلت اولمقلعمنز حسبیه ظالملرک مستحق اولدقلری جزایه بز دخی جاربیلماقم .

۳ — اسلامیت بالمله اعدا ، همده جاهل و متعصب ، حدید و شدید ، عنادجی غوغاجی اعدا ایچنده برتک ذات نبوتک همتهیلو وجود بولوب برمدت پک آزرزمره جلیله ایکن صوکره دنیانک عظیم بر قسمحنی نه یولده قابلا دیغنی ، شان و شوکی نه مکمل بر اتحاد و اطاعت و اتقاد ایله وجود بولدیغنی و دوچار اولدیغنی ضعف و انحطاط نه کبی فته و اختلاف و جدال و تفرقه لر دن نشأت ایله دیکنی مطالعه و تأمل قیلماقم .

۴ — الله تعالی حضر تلرینک و جناب رسول اللهک او امر سینه لرینی یا کلتش آکلا تمق ، باطل تاویل ایتمک ، حقیه اجزا ایتمه ک ناهال لر ایشه قاریش کبی رضای الهی به مخالف هر نوع حرکات ایله الله ، پیغمبره خیانت ایتمه مک .

۵ — رمز تعالی حضر تلرینک و سلطان الانبیا افندیمنک رضای شریفلرینه مال محبتنی ، اولاد و عائله محبتنی ترجیح ایتمه مک . ممالله دنیالقی طمعیه ، اولاد و عائله محبتیه انواع فتنه و فسادنی ، نیجه ایکنرنج و شذیع سیئاتی ارتکاب ایله مه مک .

۶ — اللهدن قورقورق ، پیغمبردن حیبا ایدرک کناهدن اجتناب ، کچمش قباحلردن توبه و رجوع ایدرک مظهر عفو الهی اولمق . اسکی دفنز سیئات مرحت باری ایله ستر اولمق . قلیدن عصیان کدورتی سلینوب انوار ایمان و ایقان ایله محلا اولوب بوسایه ده طوغرو و دوشونمک ، اوزرندن نحوستر زائل اولوب برکت و سعاده مستغرق اولمق . رمزک پک بویوک [کندی تعبیر الهیسنجه پک بویوک] احسان جلیله مظهریت کسب ایله مک .

ای ایمان ایدن کیمسه لر .

ا کر سزالله تعالی حضر تلر دن قورقوب کناه ایشله مه . مکده ثبات ایدر سه کز الله تعالی قبلر یکزه نور هدایت کرم ایدر ، اونکله حق و باطل بیثنی تفریق ایدر سکن . و جناب حق قباحلر یکزی کیزلر . و تجاوز کزی عفو و مغفرت ایدر . الله عظیم الشان حضر تلرینک کرم و احسانی پک بویوکدر ، »

سوره نسا ک الهی سکرنجی و الهی طوقوزنجی آیت کریمه سنک تفسیریه برابر بیانی بودر .

« الله تعالی حضر تلری هر نوع امانتی اهله ویر - مکمل ککزی بین الناس اجرای حکومت و حاکمیت ایله دیککزی وقت عدله حکم ایله ملکککزی سزه امر ایدر . امانتی اهله ادا و حکم و حکومتی عدله ایفا خصوصنده و سائر خصوصاته الله عظیم الشان سزه نه کوزل نصیحت ایلر . تحقیق سزک حکملر یکزی جناب حق ایشیدر و امانتی نه یولده ادا ایله دیککزی کورور ای مؤمنلر :

الله تعالی به اطاعت ایدیکز ، جناب رسول الله ایله — خایفه لرکی عالم لرکی ، امیر لرکی ، پاشا لرکی ، مدیر لرکی ، ضابط لرکی — حکومت اسلامیه طرفندن آمر تعین اولونان کیمسه لره اطاعت ایدیکز . ا کر برشیده اختلاف ایدر سه کز الله تعالی حضر تلرینک کتابنه و رسول اللهک سننه مراجعت ایدیکز . الله تعالی حضر تلرینه و قیامت کونسه ایمانکز و ارایسه بویولده حرکت ایدیکز که یا لکز کلام الله و حدیث رسول اللهه مراجعت ایله بوبده شونک بونک سوزینه باقامق سزک ایچون پک خیر لیدر . و دینک حکمنی پک کوزل اکلا دیگزه دلالت ایدر . » شورایه قدر تورکجه تفسیرینی نقل و بیان ایله دیکمز ایات کریمه بزه باشلیجه بر قاق حکمی بیان ایدبور .

۱ — الله و رسول اللهک هر نوع امرینه اطاعت

۲ — برفته مک ظهورینه میدان ویرمه مک ، فتنه به

تفسیر خازندہ دیکر کہ :

حضرت عبداللہ بن عباس و حضرت جابر رضی اللہ عنہم حضرت تری ایہ اعظم قدما مفسرین حسن بصری و ضحاک و مجاہد حضرتانی (اولوالامر) دن مقصد انسانرہ احکام دینہ لری او کرہ تن فقہا و علمادر دیشلر . ابوہریرہ حضرت تری (اولوالامر — امیرلر ووالیرل) دیش . حضرت بن عباس ندہ بولہ بر روایت وارمش . امیر المؤمنین حضرت عی افدیمز بیور مشلر کہ : جناب حق ازال الہدیکی وجہ اوزرہ قرآن کریمک احکامن اجرا ایلامک و امانتی اهلته تفویض ایتمک پادشاہک اوزرینہ واجبدر . بونی بولہ جہ یاپارسہ اہالیہ اونک سزنی دیکہمک و اکا اطاعت ایلامک لازمدر . حضرت میمون بن مہران (اولوالامر) قوماندانلر و ضابطلردر . چونکہ بو آیت اونلر حقندہ نازل اولدی . دیشدر . حضرت بن عباس ندہ بویولدہ روایت وار ایمش . امام زجاج حضرت تری بیور مشلر کہ (اولوالامر) جملہ سی مسلمانلرک امور دیندہ سی اجرا الہیہ ایہ سائر ہر نوع اسباب معاشر تریسک حسن جرباتی تسویہ ایلمن باجملہ ذواتی شاملدر .

بورادہ بر حکم دھا وارکہ بو آیت کریمہک آلت طرفندہ (اگر برشدہ اختلاف اولنورسہ کلام اللہ و حدیث رسول اللہہ مراجعت ایذیکز) بیورلمشدی . بوراہ نظر دقتی جلب ایتمک ایستزکہ کرک امر دیندہ . کرک سلطنت اسلامیہک ادارہ سندہ بر مستہدہ اختلاف ایدرسک مراجعتکامز انحق اللہ رسول اللہدر . بورادہ (اولوالامر) فلان ذکر اولونمایور . یعنی علمساده داخل اولدینی خالدہ کیمسہک قول مجردی دیکہنلمز . ہمہ حال آیتدن . حدیثدن اصولی و جمہلہ استنباط احکام اقتضا ایلر .

بو بادیہ آیت و اخبار و آثار بولہ مقالہ لریک تحملی فوقدہ بی حد و نہایدر . شیمدی نتیجہ کلمہ :

۷ — فرمان الہی مقتضاسنجہ ہر نوع امانتی اهلته تفویض ایتمک . مثلاً بر بلدہک والیکندن بر محلہک بکجیلکسہ قدر ہر نوع امور ادارہ انسانلرک اموری تسویہ ایدلرک اللہ امانۃ الہدر . اهلته تفویض ایتملی . شریعتک بوتون امری . نہی امانت الہدر . یرندہ اجرا ایتملی . السانک حسن معیشتی . ہر نوع اسباب سعادت امانت الہدر . حقیلہ تطبیق ایلمدلی .

۸ — انسانلر آرہ سندہ نادلانہ حکم اجرا ایتملی . عادات تطبیق احکام شریعتدن عبارتدر . بو حکمی اجرا ایدہ ک ذات ہر قومک بر قسم آمرلری و ہامور لریدر . ہر نا اہلک اجرای حکمہ قالی شیمہ سی عظیم قباحتدر . حتی اجرا مأمورینہ اجبار و تشویق و تہدید کبی شیلر دخی عوامک وظیفہ سی دکدر .

۹ — اولاً اللہ عظیم الشانہ . ثانیاً رسول اللہہ . ثالثاً اللہ و رسول اللہک امرنی طوع و روجہ اجرا ایلمن پادشاہلر . علملر . قاضیلر . باشلر . مدیرلر . خواجہلر . ضابطلر . استادلر . قالیسار کبی ہر صنف خلائک باشلرندہ بولونان ذاتہ — اللہ و پیغمبرک امرنی طوع و روجہ اجرا ایتمک — اطاعت فرضدر . بو آیتدہکی (اولوالامر) بر شخص اولہ مز . چونکہ (اولوال) لفظی (ذو) افظنک جمعیدر . (ذوالامر) اولسہ یدی امر صاحبی بذات دیمک اولوردی . حالوکہ (اولوالامر) امر صاحبلری اولان ذائلر دیکہرکہ بزم صلیغمز ذوات و امثالدر . بونلر شرع شریف احکامن حقیلہ تطبیق ایتمک اطاعت واجبدر . ایتمزرسہ اطاعت لازم کز . بونی آیت کریمہدن بزا استنباط ایتمہ بورز . بوتون تفسیرلر بومعنادہ متفقدرلر . براوستہ صنعتی شریعتک تعین ایتمدیکی بولدہ چیراغہ تعلیم الہدیکہ چیراغک اوستہ اطاعتی واجبدر . آمر مأمور بیورودیکہ اطاعت وعدم اطاعتک احمیتی آزارت .

مثلاً «ایک جهان سلطانی افندی صلی الله علیه وسلم» دین مزی . دین کتابلری یازمز . باصلمزی اولدی . مکتبلرده حقیق دین کتای اوقوتولما یوب فہرست کی بعض شیلر سطحی برشکلده . کوسرتمش اولمق اوزره اوقونوردی . طلبہک امتحان قالدی . ممکن اولدینی قور آز طلبہ کلمہ سنیہ . کلنلرک حقیقہ تکمیل نسخ ایتمدن آشیرلمہ سنیہ غیت ایدلدی .

والحالہ یازمقہ توکمنز . بونلر نیچون اولمشدی . چونکہ (امرباروف . نہی عن النکر) ایدہک اولان علمایہ خان یاردیجی دکادی . ملک حنفی قی محافظہ ایدہک خیارتان مٹشکی مبعوثان یوقدی .

بوگون حمداً لله تعالی ملکتمزدہ مشروطیت . حریت حکمفرما اولدینی جہتہ ہر نوع احکام شرعیہ حقہ اجرا اولونمقہ باشلامشدر . الله تعالیک غایتلہ کوندن کوندہ تکمل ایدہجکدر . قانونر مز دخی مجلس مبعوثانمزدہ برخیل مبعوث . بویوک بویوک علمامزک ہمت وغیرہ شرع شریفہ موافق صورتہ اصلاحہ باشاندینی کبی بونلرہ قالمہرق طشرہدن استانبولدن مختلف مذاہب شریفنک اک مشہور علملری جلب ایدیلرک کندیلرلہ مشاورہ اولونہجق . بونلرک ہنسی ملکتنک سکونیلہ . ہرکس وظیفہ سندن ماعدایہ قارشامقلہ . فقط دائماً علمایہ مبعوثانہ ظہیر . محب . محافظ اولمقلہ حصولہ کلیر .

ملکتتمزک القورقونق دشمنلری داخلی دشمنلریذر . بزم سینہ صاف . یورکی تمیز اہانیز دین جلیل عشقنہ . شریعت باشی ایچون بونلرہ آلداناسونلر . شریعتی . اسلامیتی کلسونلر منبعندن آراسونلر . شونلک بونلک اغفالانہ قالماسونلر . بونی بیایرک : شمدیہ قدر ہیج برمفسد « بن مفسدم . حق براقدہ کل بنی دیکہ » دیمز . بلکہ انواع خیلہ ودولابلرلہ کندیسنی طوغرو . کامل . مکمل کوسترمکہ چالیشیر . اودہ آیتدن .

ای مؤمن قارداشلر ! اوتوز سہدن بری دینی . دنیوی . اخلاقی . اجتماعی انواع ضایعہ اوغراہرق هزاران تحسرات وعظیم مشکلات ایلہ اللہ ایدوبدہ دہا نشہ سنیہ طویہ مادیتمز . ہنوز یولنہ قویہ مادیتمز ادارہ مشروطہ مشروعمز بزی مدھش اسفلرہ مستغرق ایلہ بن بر سبیدن طولانی بوکہ بنہ بویوک غائبہ دہا اوغرا دی . فقط نیچون اوغرائلدی ؟

عاک ماموریدرک : سلطنت عثمانیہ ابتدای تاسیدن بری بر حکومت اسلامیہدر . بو حکومتہ حکمفرما اولان اتنجی شرع شریف و شریعتک تصدیق و تصویبہ مقارن قانون میقدیر . بونلک نکہانی دہ اوتہدن بری خدمہ شریعت اولان علمادر . مأمورین اجرائیہ سنیہ دہ پادشاہ وسائر رؤسا وقوماندانلر و والیرو حاکمرو امانلیدر . شریعت بوتون تہمہنک حقوقی غایت عادلانہ بر صورتہ تأمین ایتمشدر . ملکتنک ادارہ سندیہ ہر صنف تہہ اوتہدن بری بوتون اسلام حکومتلری طرفندن استہدام اولمشدر . بو عالم کون فساددہ ایشلر بر طرفندن دوزہ لیر . دیگر طرفندن بوزولور . فقط اتفاقہ . اتحادہ . ال . کوکل برلکیلہ بوزولانلر تعمیر اولنور . اما ال برلکیلہ بوزمقہ چالیشیلر سہ دوزلمک مستحیل اولور . ہرکس حدینی . وظیفہ سنی . درجہ سنی بیامز سہ ایشہ اوقت دینہ . شریعتہ . ملکتہ مضرت ایراث ایدلمش اولور . حکومت عثمانیہ دہ وقت . وقت شریعت احکامندن بعثتیلر سہ دقت ایدلمدیکی زمانلر اولمشدر . فقط بوهانکی زمانلر . شبہ سزکہ اہانیک علمانی . حاکملری اوقدر حمایتہ ایتمک لری زماندر . بونلک آجی مثالی بوندن بر سنیہ اولکی حاکمدر :

احکام شریعتدن بر چونی اجرادن قلمشدی . اوت . شرعی برخیل دعوالر اجرا ایدلمز اولمشدی . دینک اساسی اولان فقہ کتابلری کلمخانلرہ یاندی . حضرت پیغمبر افندیتمزک بیلہ نامی زیادہ احترامیلجہ یازیہ مزی .

سندہ عظيم احتياط طور کو ستر مشل در . باطل مذهب ارکانک بيلہان پک آزينک تکفيريه قائل اولورلر . مسلمانک دينه تعرض کو جسدر . دينزک بووک رئيسلری بوباده پک حذر کو ستر مشلر . امامز امام اعظم افندمزک زياده احتراز ايدنلردنر .

برده — هر نه سبيله اولورسه اولسون — قتل نفس اصلا جائز دکدر . معاذ الله اکبر کابثردنر . حتی بعض مذاهب ابدی جهنمه قاله حتی سويلور . هله الک بووک کناه اولدينده بوتون مذاهب اربابی متفقدر .

الله بناسنی بنه الله امری يبقار

خاتمہ مقال اولق اوزره شونده سوبهيلم که باشده علمای کرام ومشايج عظام اولديني حالده بوتون مسلمانلر پک فکر پک قرار اولهرق شريعت غرائک احکامی . شريعت غرائک جمله احکامندن اولان مشروطيتهزک بقاسنی حسانلری ايله محافظه امرنده تالست بز منده ايتدکلری عهد وميثاقده بوکره مبادئ مشروطيته تجديد ايله دکلری يمينده صوک درجه ثبات وبواغورده جبه موجوديتلری فدا ايدجکلر . بناء عليه دين وشريعتمزک غير تکشلی اولان عامه مسلمانک معلومی اولسون که اعدامز هر نه ياپسار مجرمتلری . مغفور . يتلری نظر مزده آرتهجق . خصوصتمزی تشديد ايدجک فقط مسلمانلری بو عزم مقدسندن دونديره . ميه جکلر .

کذاک خرستيان . يهودی وطنداشلمزده بو خصوصده بزمله صوک درجه متفق اولوب بوباده اولورده کندی کتساب آسائيلرينه قسم ايدرک وطنک تخليصنده . ترفيسنده کافی السابق بزه يارديمارنی اصلا درينج ايميه جکلر .

حديثندن ، شريعتدن طريقتدن دم اورور . زوالی تمیز قلبی . معلوماتی قيت اولان آدملى آزديرر . انواع کذب وافزا ايله اهل حقندن او بيچاره نی آييرر . صوکره ايسديکی يولده اونى کندی آتريقه سته قوللاينر . بوکی مفسدک ايمینی او قدر کوچ دکل . فقط کور کوسز زواليلر اکلامغه موفق اوله مزلر . برکزه او مفسدک کو سترديکی يول عمومک بادی سلامتی اولان دينک اساسنه موافقى . دکلی .

مملکتک . ملتک منفعتی تأمين ايدورمی . ايميه يورمی . اکثریت تقدیری ايدور قيسجی ايله يور . بوجهتلى تحصيلسز . معلوماتسز . تجربه سز آدملر ناصل تعيين ايدر . مادامکه تعيين ايدمه يور . او صورتده امنیت ايله ديکی دين رئيسلردن بر جو غيله مشاوره ايتک لازم . ياخود اولور اولمز شيلره قارشايوب وظيفه سيله مشغوليت اقتضا ايلر . اسلاميت خادملى هيچ بروقت وظيفه سنده تکامل ايتز . ايشی اربابنه براقهلى يز .

شونده علاوه مقال ايدم که : احتیالدرکه بعض مأمورلر خلاف شريعت حرکتده بولوشمدر . بونلر تادیب واصلاح ايديله جکلر . واجباينده دفع ورفع اولونه جقدر بلکه اجراءات جديده ده ايلری کيدلشد . اعتدال اعاده اولونه جقدر . فقط برامر عظيم آن واحده اصلاح واجرا ايديله مز . بونک آلتندن نتيجه وخامتر چيقار . نه کيم تنسقات غير ممنونلرک عددنی چوناقغا بونلرک ايجنده وطنک تهليکيه دوشمه ستراضی اولانلر وياهيچ اولمز سه ممنونه بيطر فلق کو سترنلر بولونه بيله جکی ويا اعدای مشروطيتک اغراضنه بعضلرينک خدمت ايديله بيله جکی ممکندر .

الحاصل بيلير بيلمز هيچ بر مؤمنک . مسلمان اوغلی مسلمانک عليه نه يورومه لی . بر مسلمان قولای قولای تکفير اولماز . معاذ الله تکفير ايدنه ک ایمانه ضرر کلير . علمای کرام اهل قبله نک تکفيری مسئله .